

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie A.S., S.S., T.B.

skazanych za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

w zw. z art. 294 § 1 k.k. i w zw. z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 30 listopada 2023 r.,

kasacji wniesionych przez obrońcę skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 30 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 29/23,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 17 listopada 2022 r., sygn. akt III K 69/22,

postanowił:

- 1. oddalić kasacje jako oczywiście bezzasadne;**
- 2. obciążyć skazanych A.S., S.S., T.B. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w częściach na nich przypadających.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie o sygn. akt III K 69/22:

1. A. S., S. S. i T. B. uznał za winnych popełnienia tego, że w okresie od [xxx] 2016 r. do [yyy] 2018 r. w G. ., działając wspólnie i w porozumieniu w celu

osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadzili Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gorzowie Wielkopolskim do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 114.814,62 zł oraz usiłowali doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 126.797,38 zł z tytułu świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tytułu choroby i macierzyństwa, poprzez wprowadzenie w błąd pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gorzowie Wielkopolskim co do rodzaju pracy, taktycznego świadczenia pracy na stanowisku prezesa zarządu oraz wysokości przysługującego jej wynagrodzenia za pracę przez A. S., na podstawie zawartej w dniu 1 lutego 2016 r. pozornej umowy o pracę na stanowisku prezesa zarządu w firmie [ZZZ] Sp. z o.o. w G. . z miesięcznym, wynagrodzeniem w kwocie 15.000 zł brutto, stanowiącej podstawę wymiaru składki, przy czym łączna wartość wyłudzonego i zagrożonego wyłudzeniem mienia wyniosła 241.612 zł, co stanowi mienie znacznej wartości, czym działali na szkodę Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gorzowie Wielkopolskim, to jest o przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to przestępstwo na podstawie art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 2 i 3 k.k. wymierzył im kary po 1 (jednym) roku pozbawienia wolności i grzywny: w stosunku do A. S. w rozmiarze 100 (stu) stawek dziennych po 50 (pięćdziesiąt) złotych każda, w stosunku do S. S. w rozmiarze 100 (stu) stawek dziennych po 100 (sto) złotych każda, w stosunku do T. B. w rozmiarze 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych grzywny po 100 (sto) złotych każda,

2. na podstawie art. 69 § 1 i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonych kar pozbawienia wolności warunkowo zawiesił, w stosunku do wszystkich oskarżonych, na okres próby po 2 (dwa) lata,

3. na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. zobowiązał każdego z oskarżonych do pisemnego informowania kuratora, w odstępach nie krótszych niż raz na 6 (sześć) miesięcy, o przebiegu okresu próby,

4. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł od A. S., S. S. i T. B., solidarnie, obowiązek naprawienia szkody w całości przez zapłatę na rzecz Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gorzowie Wielkopolskim kwoty 114.814,62 (stu czternastu tysięcy ośmuset czternastu i 62/100) złotych.

Od wyroku tego apelacje wnieśli oskarżony S. S. oraz obrońca oskarżonych T. B. i A. S.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 30 maja 2023 r. w sprawie o sygn. akt II AKa 29/23, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, zasądając od oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa wydatki za postępowanie odwoławcze oraz opłaty.

Kasacje od powyższego wyroku wywiódł obrońca S. S., A. S. i T. B., adw. T.B., który zaskarżył wyrok w całości i sformułował jednobrzmiący w trzech kasacjach zarzut, tj.: obrazę art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez rozpoznanie apelacji oskarżonych przez nienależycie obsadzony skład Sądu, w którym to składzie znajdował się sędzia powołany na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, a nadto zachodzą w stosunku do tego sędziego indywidualne okoliczności, podważające tezę o możliwości zachowania przez niego zasad bezstronności i niezawisłości.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie powyższego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie w celu ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje wniesione przez obrońcę oskarżonych są oczywiście bezzasadne, co uprawniało do ich oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z art. 535 § 1 k.p.k. kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Zasadą przy tym jest, że strona postępowania może wnieść kasację na korzyść wyłącznie w razie skazania

oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 2 k.p.k.). Celem tego uregulowania jest ograniczenie wpływu do Sądu Najwyższego spraw, które nie są na tyle poważne, aby uruchamiać w ich przypadku kontrolę o charakterze nadzwyczajnym. Ustawodawca przewidział jednak, że ograniczenie to nie będzie dotyczyło sytuacji, gdy strona postępowania kasację opiera na tzw. bezwzględnej przyczynie odwoławczej wskazanej w art. 439 k.p.k. Dlatego w przedmiotowej sprawie kasacja podlega rozpoznaniu z uwagi na podniesiony zarzut z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Zarzut wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej sformułowany w omawianej kasacji okazał się bezzasadny w sposób oczywisty. Skarżący podniósł ten zarzut w kontekście reformy Krajowej Rady Sądownictwa ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), powołując się w uzasadnieniu kasacji na orzecznictwo Sądu Najwyższego, w tym przede wszystkim na treść uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20 (błędnie wskazując datę 23 marca 2020 r.), w której Sąd Najwyższy w sposób najszerszy wypowiedział się w omawianej kwestii. We wskazywanej przez skarżącego uchwale rzeczywiście przyjęto, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3)”. Jednakże w przedmiotowej uchwale Sąd Najwyższy stwierdził jednocześnie, iż w odniesieniu do tych sędziów warunkiem stwierdzenia takiego uchybienia jako mającego charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej, nie może być sam fakt powołania sędziego do pełnienia urzędu na podstawie wniosku złożonego przez Krajową Radę Sądownictwa w kwestionowanym przez wnioskodawcę składzie. Podał przy tym, że aby ze względu na realia konkretnej sprawy, w tym osobiste uwarunkowania konkretnego sędziego związane z jego postawą, stanem umysłu

czy „drogą” awansu, powstało uzasadnione przekonanie o naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności sądu orzekającego w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, to w tym celu konieczne byłoby przeprowadzenie szczególnego rodzaju wielopoziomowego „testu”. Tymczasem abstrakcyjny charakter omawianego zarzutu w żaden sposób nie pozwala na wysnucie wniosku, że w sprawie zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. (I KZP 2/22, OSNK 2022, Nr 6, poz. 22) brak jest podstaw do przyjęcia a priori, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Powyższe oznacza, że należy wykazać in concreto, że z uwagi na dające się zidentyfikować okoliczności związane z powołaniem danego sędziego do sądu, istnieją tego rodzaju wątpliwości, iż sąd w składzie którego zasiada taki sędzia jest sądem nienależycie obsadzonym. Tymczasem w uzasadnieniu kasacji skarżący nie wykazał skutecznie, aby sposób powołania sędzi Sądu Apelacyjnego w Szczecinie X.Y., orzekającej w przedmiotowej sprawie, wskazywał na zaistnienie takich wad, które powodowałyby konieczność uznania, że w tej konkretnej sprawie zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza opisana w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W odpowiedzi na kasację prokurator zasadnie podniósł, że Pani sędzia „przeszła pomyślnie w niebudzących żadnych wątpliwości procedurach nominacyjnych proces weryfikacji, w tym także w zakresie spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności. Kolejna nominacja do sądu wyższego rzędu po blisko 19 latach od poprzedniej nominacji, nie daje podstaw do wnioskowania o potencjalnej stronniczości sędziego Sądu Apelacyjnego w Szczecinie X.Y. względem obecnej władzy wykonawczej, tym bardziej, iż brak jest jakichkolwiek dowodów wskazujących na powiązania sędziego z przedstawicielami aktualnej władzy wykonawczej czy świadczących o prezentowanych poglądach politycznych. W związku z tym stwierdzić trzeba, że podniesione przez skarżącego okoliczności,

mające wskazywać na wadliwość procesu powołania na sędziego, nie dowodzą naruszenia standardu niezawisłości i niezależności, oraz nie świadczą o tym, że sędzia X.Y. nie spełnia minimalnych standardów niezawisłości i niezależności. Tym samym brak podstaw do przyjęcia, iż w realiach przedmiotowej sprawy sąd był nienależycie obsadzony, a w konsekwencji brak jest podstaw do stwierdzenia, że zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”

Skarżący bezkrytycznie przyjął wyrażone w przedmiotowej uchwale stanowisko, które stanowiło próbę wykreowania nowego, bo niespotykanego wcześniej, mechanizmu procesowego, służącego *de facto* deprecjacji kontestowanego stanu prawnego o charakterze stricte ustrojowym. Nie można pomijać istotnego w tym zakresie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. w sprawie U 2/20, w którym stwierdzono, że przedmiotowa uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. jest niezgodną z:

a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, z późn. zm.),

c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.); OTK-A 2020, poz. 61 (Dz.U. z 2020 r., poz. 376).

Uchwała Sądu Najwyższego na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20 przestała zatem obowiązywać. Pogląd ten jest ugruntowany w orzecznictwie, w tym także Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt IV KZ 37/21 oraz z dnia 3 listopada 2021 r., sygn. IV KO 86/21). Podkreślić trzeba przy tym, że art. 190 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, iż orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Przyjmuje się, że żaden organ nie posiada uprawnień do weryfikacji oraz nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Co więcej, norma określona w art. 190 ust. 1 Konstytucji RP jest normą samowykonalną, implikującą obowiązek uwzględnienia z urzędu treści orzeczenia w toku rozpoznawania sprawy, a nadto obowiązek

respektowania i wdrażania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przez wszystkich adresatów (por. B. Naleziński, Komentarz do art. 190 Konstytucji RP [w:] P. Tuleja, (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2021, LEX, A. Mączyński,

J. Podkowik, Komentarz do art. 190 Konstytucji RP [w:] L. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2016, Legalis, B. Banaszak, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz do art. 190, Warszawa 2012, Legalis, a nadto np. wyrok TK z dnia 20 maja 2003r., SK 10/02, OTK-A 2003/5/41, wyrok TK z dnia 11 sierpnia 2016r., K 39/16, OTK-A 2016/71, uchwała SN z dnia 23 stycznia 2001r., III ZP 30/00, OSNP 2001/23/685, uchwała składu 7 sędziów NSA z dnia 7 grudnia 2009 r., I OPS 9/09, ONSAiWSA 2010, Nr 2, poz. 16; wyrok SN z 22 sierpnia 2018r., III PK 71/17, LEX nr 2539181, wyroki NSA z dnia 22 lutego 2008 r., II OSK 1004/06, Legalis; z dnia 16 lutego 2010 r., I FSK 2075/08, Legalis; z dnia 23 września 2014 r., II FSK 2328/12, Legalis, wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 19 czerwca 2018r., II SA/Wr 801/17, LEX nr 2569546).

Nie ma zatem żadnych podstaw do proceduralnej negacji statusu sędziego oraz jego kompetencji orzeczniczych z przyczyn podniesionych w uzasadnieniu uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/2020), a w konsekwencji dopatrywania się bezwzględnej przyczyny odwoławczej w sytuacji, gdy w składzie sądu brała udział osoba powołana na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

Należy jeszcze raz podkreślić, że skarżący stawiając omawiany zarzut ograniczył się do bardzo ogólnych twierdzeń w zakresie kryteriów oceny spełnienia przez sąd wymogu niezależności, co z oczywistych względów nie mogło odnieść pożądanego przez niego rezultatu procesowego. Autor kasacji winien wskazać konkretne argumenty uzasadniające, że jego zdaniem sędzia X.Y. nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i niezawisłości przy rozpoznaniu sprawy będącej przedmiotem skargi kasacyjnej. Skarżący takich argumentów skutecznie nie wskazał. Dodatkowo z analizy akt sprawy wynika, że okoliczności związane z

powołaniem wskazanej sędzi nie były przez obrońcę i oskarżonych kwestionowane na etapie postępowania sądowego, w trybie dostępnych instrumentów procesowych takich jak wnioski w trybie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. Co również istotne, skarżący, mimo wysuwanych na etapie kasacyjnym wątpliwości co do powołania wskazanej sędzi X.Y. pod kątem spełnienia przez nią wymogów niezawisłości i bezstronności, nie skorzystał również z trybu określonego w art. 42a ust. 3 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, obciążając skazanych kosztami postępowania kasacyjnego w myśl art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

[J.J.]

[ał]